

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
6860-16
6861-16

meddelad i Stockholm den 27 september 2017

KLAGANDE
AA

MOTPART
Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen
Box 210
641 22 Katrineholm

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE
Kammarrätten i Stockholms dom den 24 oktober 2016 i mål nr 1487-16 och
1488-16

SAKEN
Arbetslöshetsförsäkring

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen upphäver underinstansernas avgöranden och återförvisar mål nr 6860-16 till GS Arbetslöshetskassa för ny handläggning.

BAKGRUND

Den som är arbetslös har under vissa förutsättningar rätt till arbetslöshetsersättning enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Om den som

Dok.Id 184599

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00
E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

Mål nr
6860-16
6861-16

ansöker om ersättning bedöms vara företagare gäller dock särskilda regler för att få ersättning. Som företagare anses den som, direkt eller indirekt, bedriver sådan näringsverksamhet som avses i 13 kap. 1 § första stycket inkomstskattelagen (1999:1229), IL, och som vederbörande personligen utför arbete i och har ett väsentligt inflytande över. Huvudregeln är att en företagare inte har rätt till ersättning.

AA blev den 22 december 2011 ensam ägare till Fatboy 02 AB. Hon är ensam styrelseledamot och firmatecknare. Bolaget bedriver inte någon annan verksamhet än förvaltning av ett aktieinnehav – som uppgår till 11,1 procent – i ett annat bolag.

AA ansökte om arbetslöshetsersättning fr.o.m. den 29 maj 2013. I arbetsintyg för företagare uppgav hon bl.a. att hon alltjämt ägde Fatboy 02 AB, att det inte fanns några andra tillgångar i bolaget än den aktuella aktieposten och bankmedel samt att det aldrig hade bedrivits någon verksamhet i bolaget.

GS Arbetslöshetskassa avslog ansökningen. AA bedömdes vara företagare då hon var ensam ägare till Fatboy 02 AB och hade det väsentliga inflytandet över bolaget. Eftersom bolaget förvaltade aktier ansågs det verksamt. Genom att förvalta ett annat företag ansågs AA personligen ha utfört arbete i bolaget.

Arbetslöshetskassan beslutade även att återkräva arbetslöshetsersättning om 74 800 kr som AA fått under perioden 22 december 2011–9 september 2012. Ersättningen ansågs ha utgått felaktigt eftersom hon på grund av verksamheten i Fatboy 02 AB bedömdes ha varit företagare under denna period.

AA överklagade besluten till förvaltningsrätten som avslog överklagandena. Förvaltningsrätten konstaterade att Fatboy 02 AB fick anses bedriva sådan näringsverksamhet som avses i 13 kap. 1 § första stycket IL och att AA hade ett väsentligt inflytande över bolaget. Genom att hon ägde samtliga aktier i bolaget

Mål nr
6860-16
6861-16

ansågs hon ha deltagit i förvaltningen av dess aktieinnehav och därmed ha arbetat i bolaget. Hon var därför att betrakta som företagare.

Även kammarrätten avslog AAs överklaganden med i huvudsak samma motivering som förvaltningsrätten.

YRKANDEN M.M.

AA yrkar att underinstansernas avgöranden ska upphävas eftersom hennes aktieinnehav i Fatboy 02 AB inte ska medföra att hon anses som företagare i arbetslöshetsförsäkringens mening samt anför bl.a. följande. Hon bedriver inte sådan näringsverksamhet som avses i 13 kap. 1 § första stycket IL. Bolaget förvaltar en aktiepost och innehavet om 11,1 procent är och har alltid varit bolagets enda innehav. Bolaget bedriver ingen näringsverksamhet som kräver någon form av arbetsinsats.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen bestrider bifall till överklagandet och anför bl.a. följande. Fatboy 02 AB får genom sin aktieförvaltning anses bedriva sådan näringsverksamhet som avses i 13 kap. 1 § första stycket IL. Fatboy 02 AB:s ägarandel i det andra bolaget ger vissa rättigheter, t.ex. rätt att kalla till bolagsstämma eller få minoritetsrevisor utsedd.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Frågan i målen

Frågan i målen är om en sökande som äger ett aktieförvaltande aktiebolag ska anses som företagare i arbetslöshetsförsäkringens mening.

Rättslig reglering m.m.

Enligt 34 § lagen om arbetslöshetsförsäkring avses med företagare fysisk person som bedriver sådan näringsverksamhet som avses i 13 kap. 1 § första stycket IL,

Mål nr
6860-16
6861-16

och som han eller hon personligen utför arbete i och har ett väsentligt inflytande över. Kravet på att en företagare ska vara en fysisk person som bedriver näringsverksamhet omfattar även den situationen att verksamheten bedrivs indirekt i ett aktiebolag (HFD 2014 ref. 61).

Av 13 kap. 1 § första stycket IL framgår att till inkomstslaget näringsverksamhet räknas inkomster och utgifter på grund av näringsverksamhet. Med näringsverksamhet avses förvärvsverksamhet som bedrivs yrkesmässigt och självständigt.

Enligt 13 kap. 2 § IL gäller för juridiska personer att inkomster och utgifter på grund av innehav av tillgångar och skulder eller i form av kapitalvinster och kapitalförluster räknas till inkomstslaget näringsverksamhet, även om inkomsterna eller utgifterna inte ingår i en näringsverksamhet enligt 1 §.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

Definitionen av företagare i 34 § lagen om arbetslöshetsförsäkring fick sin nuvarande lydelse 2010. Genom lagändringen infördes det huvudsakliga kriteriet i definitionen som innebär att det ska vara fråga om sådan näringsverksamhet som avses i 13 kap. 1 § första stycket IL. En sökande måste därmed uppfylla de kriterier som ställs på näringsverksamhet i inkomstskattelagen, nämligen att det ska handla om en varaktig och självständig verksamhet som drivs med vinstsyfte (prop. 2009/10:120 s. 77).

Den inkomstskattemässiga klassificeringen av en verksamhet är alltså avgörande för om en sökande ska anses som företagare i arbetslöshetsförsäkringens mening. Först och främst måste därför bedömas om den verksamhet som Fatboy 02 AB bedriver utgör sådan näringsverksamhet som avses i 13 kap. 1 § första stycket IL.

Sedan 1990 års skattereform finns det bara ett inkomstslag för beskattning av juridiska personer, nämligen inkomst av näringsverksamhet. Alla inkomster och utgifter som en juridisk person har hänförs till det inkomstslaget oavsett om dessa ingår i en näringsverksamhet enligt 13 kap. 1 § IL eller inte.

Mål nr
6860-16
6861-16

För enskilda näringsidkare gäller enligt 13 kap. 7 § första stycket IL som huvudregel att aktier och andra delägarätter inte kan ingå i näringsverksamheten. Utdelningar och kapitalvinster på sådana tillgångar beskattas i stället i inkomstslaget kapital. Undantag från huvudregeln görs i andra stycket för delägarätter som utgör lager och för andelar i kooperativa föreningar om innehavet av dem betingas av verksamheten.

Högsta förvaltningsdomstolen har i HFD 2014 ref. 27 uttalat att motsvarande synsätt som gäller för fördelningen av utdelningar mellan inkomstlagen näringsverksamhet och kapital hos fysiska personer i princip bör tillämpas när det gäller att fördela utdelningar mellan 13 kap. 1 § och 13 kap. 2 § IL hos juridiska personer, vilket innebär att det finns ett begränsat utrymme för att hänföra en utdelning till en näringsverksamhet enligt 1 §. I förarbetena till 2 § nämns också inkomster från kapitalförvaltning som exempel på inkomster som inte ingår i en näringsverksamhet enligt 1 § (prop. 1999/2000:2 del 2 s. 163).

Av utredningen i målet har inte annat framkommit än att den enda verksamhet som Fatboy 02 AB bedriver är att förvalta ett aktieinnehav i ett annat bolag. Denna förvaltning utgör inte sådan näringsverksamhet som avses i 13 kap. 1 § första stycket IL. Förvaltningen får i stället ses som en verksamhet vars inkomster och utgifter räknas till inkomstslaget näringsverksamhet med stöd av 2 §.

Eftersom Fatboy 02 AB således inte bedriver sådan näringsverksamhet som avses i 13 kap. 1 första stycket IL kan inte AAs innehav i detta bolag föranleda att hon ska anses som företagare i den mening som avses i 34 § lagen om arbetslöshetsförsäkring. Hon kan således inte vägras arbetslöshetsersättning på denna grund. Därmed är hon inte heller återbetalningsskyldig för den ersättning som hon tidigare mottagit. Underinstansernas avgöranden ska därför upphävas.

Mål nr
6860-16
6861-16

Det ankommer på GS Arbetslöshetskassa att pröva om AA uppfyller övriga förutsättningar för rätt till ersättning fr.o.m. den 29 maj 2013. Mål nr 6860-16 ska därför återförvisas till kassan för ny handläggning.

I avgörandet har deltagit justitieråden Eskil Nord, Margit Knutsson, Per Classon, Mari Andersson och Leif Gäverth.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Sara Asplund.

Förvaltningsrätten i Stockholms domar den 16 december 2015 i mål nr 10135-15 och 14275-15

GS Arbetslöshetskassas beslut den 1 april 2015 och den 1 juni 2015